

Helyismereti fejlesztések a TÁMOP-3.2.4 keretében*

1961 szeptemberében, itt Gödöllőn, az Agrártudományi Egyetem épületében rendezték meg az első Országos Bibliográfiai Munkaértekezletet, ahol egyebek között az is megfogalmazódott, hogy az eredményesség érdekében a szükséges munkamegosztás és együttműködés megteremtésével széles körű kooperációt kell kiépíteni, továbbá az is, hogy a korszerű technika alkalmazása egyik fő feltétele a modern bibliográfiai munkának.¹ (Ekkor ugyanis szovjet tervek továbbfejlesztésével már két éve működött az első magyar elektronikus számítógép, igaz, hogy tárolásához egy kb. 60 négyzetméteres teremre volt szükség.)²

Most ismét itt vagyunk Gödöllőn, s ötven évvel később innen jelenthetjük a munkaértekezlet egykori – többségükben sajnos, már nem köztünk lévő – résztvevőinek, hogy a könyvtárakban folyó helyismereti tevékenység (köztük a helyismereti információk gyűjtése, a bibliográfiai adatbázisok fejlesztése, illetve elérhetősége) széles körű együttműködés eredményeként folyik, a korszerű technika alkalmazása területén pedig eddig soha nem látott eredményeket értünk, illetve értünk el.

Ugyanis az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával – az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében – eddig elképzelhetetlen mértékű források, ennek következtében új utak, új lehetőségek nyíltak meg a könyvtárak előtt. Az operatív programok közül ugyanis kettő, a TIOP és a TÁMOP egy-egy prioritása közvetlen lehetőséget nyújt (önfinanszírozás nélkül!) az oktatási infrastruktúra fejlesztése, illetve a minőségi oktatás és a mindenki számára elérhető hozzáférés biztosítása keretében a könyvtárak fejlesztésére is.

Őnök nagy többségben olyan könyvtárból érkeztek, ahol sikeresen pályáztak a TIOP-, illetve a TÁMOP-pályázatokra. Így pontosan tudhatják, hogy mit fednek ezek a betűszavak, de azért most az egyszer kimondom a teljes nevüket is: a TIOP a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program, a TÁMOP pedig a Társadalmi Megújulás Operatív Program rövidítése.

---

* Cikkünk az „Európaiság és nemzeti, helyi értékek” címmel Gödöllőn, 2011. július 6–9-én megtartott MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete XVIII. Országos Konferenciáján elhangzott előadás szerkesztett változata.

TIOP-1.2.3

A TIOP-1.2.3 „Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése – »Tudásdepó-Expressz« támogatására” című konstrukción,³ két ütemben összesen 89 pályázó vett részt.⁴ Ennek keretében együttesen kétmilliárd-hétszázötmillió-hétszázhatvanegyezer-hétszázhárom forintnyi értékben⁵ nyílt lehetőség szerverek, munkaállomások, használói számítógépek, illetve az újonnan beszerzett hardverek működtetéséhez szükséges operációs rendszer és felhasználói alapszoftverek beszerzésére, és valósult meg a könyvtári szolgáltató rendszerek online szolgáltatásainak kialakításához és igénybevételéhez szükséges infrastruktúra.

TIOP-1.2.3-08/1	33 db	2 241 843 893 Ft
TIOP-1.2.3-09/1	56 db	463 917 810 Ft
Összesen	89 db	2 705 761 703 Ft

Tudásdepó-Expressz – TÁMOP-3.2.4

A TIOP-1.2.3-ban kifejlesztett információs és kommunikációs technika (rövidítése IKT) infrastruktúra alkalmassá vált a Tudásdepó-Expressz névvel ellátott, „A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében” című, két ütemben és öt variációban meghirdetett TÁMOP-3.2.4 kódszámú pályázat⁶ projektjeinek megvalósítására. A 08/1 és a 09/1 lényegében csak időben, illetve néhány megfogalmazásában tért el egymástól; a KMR jelű a Közép-Magyarországi Régióra vonatkozott; a 08/2 pedig az országos elektronikus szolgáltatások bővítését, fejlesztését célozta meg. Nézzük meg e konstrukciók helyismereti vonatkozásait!

A kötelezően megvalósítandó tevékenységek közé mások mellett a következők tartoztak:

- az egységes országos lelőhely-nyilvántartás elveihez igazodó könyvtári elektronikus katalógusok, illetve az oktatást támogató adatbázisok kialakítása, fejlesztése megyei, kistérségi szinten;
- a legalább kétnyelvű interaktív könyvtári honlapok, portálok kialakítása.

Választható tevékenység, szolgáltatás lett:

- a távoli elérésű, esetenként 24 órán keresztül elérhető könyvtári online szolgáltatások megvalósítása;
- a kulturális és közhasznú tartalmak hozzáférhetővé tétele a könyvtári honlapon;
- helytörténeti és helyismereti információk hozzáférhetővé tétele a könyvtári honlapon.

(Csak zárójelben jegyzem meg, hogy a TÁMOP a helyismereti dokumentumok digitalizálásának költségeit nem támogatta, hiába javasolta ennek újragondolását a Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének elnöksége a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséghez eljuttatott állásfoglalásában.⁷ Az Európai Unió egyetlen tagállamában sem támogatta direktben a könyvtári tevékenységeket – kivétel Magyarország, ahol az oktatás örve alatt sikerült becsempészni ezt. A „digitalizálás” szó pedig kifejezetten tiltott volt a pályázatokban. Tehát a javaslat e tényező miatt nem került meghallgatásra.)

Százhat pályázó köthetett szerződést együttesen 5 milliárd 466 millió 129 ezer 94 forintra.⁸ A számok alapján azt gondolnánk, hogy átlagosan ötmillió forint jutott egy pályázatra, de ha megnézzük a megítélt összegek eloszlását, azt látjuk, hogy a néhány 200–250 milliós országos hatású pályázattól most eltekintve az összegek kerekítve 10 és 90 millió között mozogtak, zömük 10 és 30 millió közötti összeget használhatott fel.

TÁMOP-3.2.4-08/1	62 db	3 060 347 048 Ft
TÁMOP-3.2.4-08/1/KMR	5 db	251 472 144 Ft
TÁMOP-3.2.4-08/2	5 db	983 845 806 Ft
TÁMOP-3.2.4-09/1	16 db	472 830 092 Ft
TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR	18 db	697 634 004 Ft
Összesen	106 db	5 466 129 094 Ft

A 2009-től kezdődő megvalósítás futamideje változó – többségük egy és két év között mozog. Nyolcvan pályázatnak meg tudtam állapítani a futamidejét, közülük huszonkettő, a pályázók kereken harminc százaléka már teljesítette programját, tizenegyen éppen a napokban tartották projektzáró rendezvényüket. A további ötvennyolc (ez kereken hetven százalék) augusztus 31-e és a jövő év márciusa között fogja befejezni projektjét. A következő konferenciánk idejére tehát már teljes körű áttekintésünk lehet a társadalmi megújulást elősegítő európai uniós pályázatok eredményeiről.

Evvvel természetesen nem azt akarom mondani, hogy most nincs miről beszélnünk, megköszönöm figyelmüket, és máris indulhatunk a kastélylátogatásra, mert éppenséggel van miről beszélnünk, hiszen már láthatóak azok a pozitív folyamatok, amelyeket ezek a pályázatok generáltak.

A paradigmaváltásról

Három évvel ezelőtt a helyismereti könyvtárosok győri konferenciájának alcíme az volt, hogy: *Paradigmaváltás a könyvtárak helyismereti munkájában?* Ezt az alcímet egy kérdőjel és egy felkiáltójel zárta. Nos, a győri konferencia alcíméből már ma is, de a közeli jövőben minden bizonnyal végképp elhagyhatjuk a kérdőjelet. A paradigmaváltás elkezdődött! A változás lényege abból fakad, hogy alapvetően módosult az információ és az információhordozó technológia. Folyamatos változásról van szó, fel kell adni az egyirányú ismeretközlés monopóliumát.⁹ Együtt kell működni a hasonló intézményekkel, együtt kell működni a felhasználóval. (Gondolom, hogy a konferencia további előadásai is igazolják majd ezt az állítástomat!) Ezt a paradigmaváltást támogatta meg a technikát és technológiát biztosító TIOP-, illetve a tartalmi fejlesztéseket lehetővé tevő TÁMOP-pályázat, felgyorsítva a fejlesztési folyamatokat.

Az együttműködésről

Az utóbbi években mind a tudományos kutatások, mind pedig a gazdaságpolitika szintjén egyre inkább előtérbe került a vállalatok közötti hálózati együttműkö-

dés fontosságának hangsúlyozása. A kis- és középvállalatok versenyképességének fontos tényezője a hálózatokhoz, klaszterekhez való csatlakozás lehetősége, illetve az erre való készség és képesség. Az előnyök között kiemelkedő jelentősége van a különféle (tárgyi, pénzügyi, humán) erőforrásokhoz való könnyebb hozzájutásnak, a piacokhoz való könnyebb hozzáférésnek, a költségek csökkentésének, az innovációk gyorsabb és egyszerűbb megvalósításának, és a „rejtett tudás” felszínre kerülésének.¹⁰

A helyismereti együttműködés szintjeiről és szintjeiről Bényei Miklós is értekezett 2002-ben, áttekintve az oktatási intézményekkel, a közgyűjteményekkel való együttműködés lehetőségeit, a könyvtárak közötti együttműködés szükségességét, és felvetette a kistéleplések lokális információval való ellátásának megoldatlanságát.¹¹ Tudjuk, hogy a kulturális intézmények többsége, köztük a könyvtárak nem vállalatokként működnek, de ha figyelembe vesszük, hogy létezik a „kulturális piac” fogalma, akkor már érdemes megszívlelni a vállalati együttműködésre vonatkozó kutatások eredményeit.

Megelégedettséggel mondhatjuk, hogy a százhat pályázat szinte mindegyike konzorcium. (A konzorcium – mint tudjuk – ideiglenes szövetkezés valamilyen nagyobb szabású közös projektcél megvalósítására.) Összeszámolva a konzorciumi partnereket, illetve együttműködőket az állapítható meg, hogy a pályázatok összessége 286 települést és 576 könyvtárat érint. (Biztosíthatom önöket, hogy minden település és minden intézmény csak egyszer szerepelt a számolásban!) Bár a szóródás eléggé nagy, ez a szám pályázatonként átlagosan öt könyvtár együttműködését jelenti. Az 576 könyvtár megoszlásának mennyiségét és arányait a következő táblázat mutatja.

**A pályázatban részt vevő
partner- vagy együttműködő könyvtárak típusai**

Könyvtártípusok	db	%
Általános iskolai könyvtár	39	6,8
Középszkolai könyvtár	81	14,1
Főiskolai könyvtár	14	2,4
Egyetemi könyvtár	68	11,8
Országos könyvtár	7	1,2
FSZEK	1	0,2
Egyházi könyvtár	1	0,2
Megyei könyvtár	18	3,1
Városi könyvtár	134	23,2
Községi és kistérségi könyvtár	132	22,9
Múzeumi könyvtár	27	4,7
ÁMK	5	0,9
Levéltári könyvtár	5	0,9
Egyéb	44	7,6
Összesen	576	100,0

A főiskolák és az egyetemek azért szerepelnek ilyen nagy számban, mert a kari könyvtárakat önálló intézményként vettem figyelembe. A projektben 134 városi

könyvtár vesz részt, és felhívom a figyelmet a községi, illetve a projektekben csak mennyiségükkel jelzett kistérségi könyvtárakra. E két utóbbi száma együttesen 132. Meglehetősen kevés a múzeumi és levéltári könyvtárak száma. A továbbiakról csak annyit, hogy mindössze egyetlen, kifejezetten egyházi könyvtárat találtam, de hadd hívjam fel itt a figyelmet arra, hogy igaz, nem TÁMOP-pályázatból, de a múlt hónap végétől elérhető www.unitas.hu portálon az egyházi könyvtárak közös katalógusa. A teljesség kedvéért mondom, hogy 44 könyvtár egyik kategóriába sem illet bele.

Úgy gondolom, hogy magukról a pályázatokról, azok már megvalósult fejlesztéseiről nyugodtan beszélhetek, nincs összeférhetetlenség, mivel személy szerint nem vagyok érintve egyikben sem. Már most, előre mondom, hogy amikor helyi példákat hozok fel, azok csak kiragadott esetek, bárki pályázatával példálózhattam volna. Példáim csak mondanivalóm illusztrálására szolgálnak, a komplex megvalósításokról szóló beszámolókat a holnapi és holnaputáni előadókra bízom.

Együttműködéssel valósult meg egyes országos szolgáltatásoknak olyan fejlesztése, amelyek a kurrens és retrospektív helyismereti dokumentumok, információk felkutatása szempontjából is rendkívül fontosak, kiválóan hasznosíthatók. Az egyik az EPA, a HUMANUS és a MATARKA adatbázisok közös keresője, amelyre a Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum pályázott – partnere az OSZK volt. Június 26-án az ehm.ek.szte.hu/ehm oldalon volt elérhető. [Erről részletes beszámoló lesz olvasható Burmeister Erzsébet tollából a 3K 2011. októberi számában – a szerk.] A másik a MOKKA–ODR közös katalógusa, amely az OSZK, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár és a Szegedi Egyetem közös eredménye, s a mokka.oszk.hu oldalról kiindulva érhető el.

Lehetővé vált, hogy elérhessük országos hatókörű könyvtárak helyismereti információit. A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára¹² a szeptember végén záruló pályázatának keretében egyebek között helytörténeti és közhasznú témákhoz biztosít online hozzáférést statisztikai évkönyvek, helységnévtárak, népszámlálási kötetek, valamint a *Statisztikai Szemle* évfolyamainak honlapjáról való eléréséhez. Az Országos Idegennyelvű Könyvtárnak¹³ június 30-án zárult le a pályázata, megújult honlapjáról a 13 hazai nemzetiség nyelvén elérhető Nemzetiségi és Etnikai Adatbázisa.

Budapesten maradva, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményében¹⁴ tízezer muzeális fénykép, plakát, metszet, térkép és kép-illusztráció leírása készül el az év végéig. Itt most Erdélyi Mórnak az Erzsébet körút és a Rákóczi út sarkáról az 1910-es évek utáni időben készült fotójának részletes leírása látható, amelyen a nyolc besorolási adat alatt közölt tizenegy szabad tárgyszó példa arra, hogy a metaadatokkal való ellátás mennyi érdemi helyismereti információt nyújthat a kutatók számára. Mivel a képek digitális másolata a projektleírás szerint majd csak később – pályázatunk kívüli erőforrásból – lesz megtekinthető, ezért az illusztrációról nem tudom biztosan, hogy Erdélyi Mór fotója e (bár hasonló tárgyszavakkal lehetne ellátni)¹⁵ – de alkalmas arra, hogy elmondhassam: kisgyerekként ott a kupolás épület harmadik emeletén laktam másfél évig.

A helyismereti portálok egész megyére vonatkozó áttekintését teszi lehetővé a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet. TÁMOP-támogatással megújult honlapján *Helyismereti gyűjtemény–Kapcsolataink* menüje alatt egy kattintással elérhetőek a megye könyvtárainak helyismereti oldalai.¹⁶

A pályázati kiírás a kötelezően megvalósítandó tevékenységek közé sorolta az egységes országos lelőhely-nyilvántartás elveihez igazodó könyvtári elektronikus katalógusok kialakítását, fejlesztését megyei, kistérségi szinten. A megyei, továbbá négy városi könyvtár és egy szakkönyvtár távoli hozzáférése katalógusában lehet keresni (helyismereti információkat is) a Deák Ferenc Megyei Könyvtár *Zalai Tudástár* nevű oldalán.¹⁷ Egy másik példa: a Zsámbéki-medencében fekvő biatorbágyi és herceghalmi lakosok a *3Könyvtár* elnevezésű honlapról¹⁸ kiindulva, a biatorbágyi kistérség községi és általános iskolai könyvtárainak közös katalógusából kereshetik ki a számukra szükséges dokumentumok meglétét, és juthatnak hozzá akár helyismereti, helytörténeti dokumentumokhoz.

A könyvtári honlapokról

A könyvtári honlapok azok, amelyek meghatározzák az intézmény arculatát, meghatározzák a helyismereti szolgáltatások megítélését az internetes közösségben. Rajtuk keresztül érhetőek el a könyvtár által gyűjtött, tárolt és szolgáltatásra szánt helyismereti vonatkozású szövegek, képek, videók, bibliográfiai és információs adatbázisok. A pályázat szintén kötelezőnek írta elő a legalább kétnyelvű, interaktív honlapok, portálok kialakítását. A pályázók ennek megfelelően alakították, vagy fejlesztették honlapjukat. Elkészültek a választható nyelvi változatok, továbbá az akadálymentesített változat is, ahol a gyengénlátók számára lehetőség van a felolvasó-szoftver betöltésére, mint például itt a zalaegerszegi megyei könyvtár honlapján.¹⁹

Találón írja az abai Tanka János Nagyközségi Könyvtár a projektleírásában: „*helytörténeti gyűjteményünk online elérhetővé tétele lehetővé teszi, hogy az egész világ számára megismerhetővé váljék*”.²⁰ S ez valóban így van! Gondoljunk csak bele, hogy a mobilinternet korában bárhol elérhetővé válnak a megyére, a kistérségre, illetve a településre vonatkozó helytörténeti, helyismereti e-dokumentumok, információk, kulturális és közhasznú tartalmak.

A várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár konzorciumos pályázatának címe: „Várpalota könyvtári és információs feladatainak tudásgazdálkodásra és élethosszig tartó tanulásra összpontosító, holisztikus szemléletű átalakítása a Krúdy Gyula Városi Könyvtár koordinálásában”. Projektleírásukban szerepel a helyismereti gyűjteményük digitális dokumentumainak közzététele az interneten. S ha a honlapukon a főoldalról átlépünk a *Várpalotai Helyismereti Portál* oldalra,²¹ akkor láthatjuk, hogy milyen gazdag a kínálat: aktuális helyismereti, helytörténeti hírek, helyi vonatkozású dokumentumok elektronikus könyvtára, linkajánló, Várpalotai Wiki, fényképtár, évfordulónaptár, családtörténet. Ez utóbbi téma a jobb szélső, *Genealógiai* elnevezésű menü alatt érhető el, s a helyi családok családfáit, digitális vagy digitalizált fényképeit, iratait szeretnék összegyűjteni, azokat, amelyek közzétételére engedélyt kapnak az ajándékozótól. Az elvük ugyanis az, hogy Várpalota nemcsak az épületekből, az itt harcoló hősökől, az itt alkotó művészekből, az itt lezajlott eseményekből stb. áll, hanem a hétköznapi emberek egyedi sorsaiból is. Ezeknek a dokumentumaira is szeretnének odafigyelni, archiválni azokat, átmenteni a jövőnek, természetesen az érzékeny adatokra való tekintettel pontosan szabályozva az archiválás, felhasználás, közzététel minden körülményét.

Egy másik példa: a kaposvári Megyei és Városi Könyvtár „Somogyi Könyvtárak a képzett emberért” című projekt hattagú konzorciumának egyik tagja, a csurgói Városi Könyvtár szintén a pályázat keretében készítette el a honlapját.²² Az E-könyvtár menüjében találhatóak Csurgó és Belső-Somogy történelméhez kapcsolódó újságok, cikkek, évkönyvek, könyvek letölthető elektronikus anyaga. A *Helytörténeti adattár* menüpont alatt az elektronikus könyvtár mellett megtekinthető a digitális múzeum, megismerkedhetünk a híres csurgóiakkal, megnézhetjük a kitüntettek (részben arcképes) adatait, a helyi alkotók adatbázisát. A csurgói intézményekről, egyházakról, közszolgáltatásokról, a kereskedelmi és egyéb szolgáltatásokról, valamint a civil szervezetekről információkat kaphatunk. A közérdekű információk területén viszont a nagyhalászi Anóka Eszter Városi Könyvtár valamivel többet nyújt avval, hogy e menüpont alatt, a művelődési ház és a védőnői szolgálat között – s ezt pozitív példaként említem – a helyi szeszőfzde elérhetőségi adatait is megadja.²³

A Könyvtár 2.0 elemekről

A TÁMOP támogatásával olyan honlapokat kellett kialakítani, amelyeken a Web 2.0-ás alapelvekre épülő Könyvtár 2.0-ás, röviden csak K2-es modell²⁴ elemeit alkalmazzák. A hegymászásban járatosak tudják, hogy a Föld második legmagasabb hegycsúcsát is K2-nek nevezik, és a névazonosság talán arra is asszociáltat, hogy ez a technológia szintén ilyen virtuális technikai csúcstól kíván meghódítani. Olyant, ahol a számítógépes és hálózati technológia nemcsak az információk tárolására és visszakeresésére szolgál, de alkalmassá válik arra is, hogy az olvasók valóban felhasználóvá válva az információkat összekössék, megosszák egymással, értesüljenek az új eseményekről, változtassák és alakítsák a könyvtár webes jelenlétének tartalmát, megjelenését.²⁵

Néhány példa a K2-es elemekből!

A mezőhegyesi József Attila Általános Művelődési Központ Könyvtára honlapjáról a *Rólunk-Kapcsolat* menüben – akár megjelölve a kapcsolatfelvétel okát is – írhatunk a könyvtárosnak, aki a megadott e-mail címre válaszol majd.²⁶ A várapalotai városi könyvtár munkatársaitól a *Kérdezd a könyvtárost* ablakon kívül élőszóban a Skypon is kérhetünk helyismereti információkat.²⁷ Az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár *Könyvtárosháza* nevű blogja helyismereti vetélkedőre hív fel.²⁸ A Facebookon bejelölhetjük nekünk tetszőnek az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár helytörténeti vonatkozású könyvbemutatóját, feltölthetjük saját üzenő-falunkra, de megoszthatjuk barátainkkal az Iwiwen is.²⁹ A felhasználók hozzáadhatják tudásukat, ismereteiket, alkotásaikat a könyvtár helyismereti elektronikus gyűjteményéhez. A BékésWiki első szócikkeit a TÁMOP keretében megrendezett online helyismereti vetélkedő résztvevői hozták létre, szerkesztették meg.³⁰ A Debreceni Városi Könyvtár³¹ Helytörténeti Fotótára e-mail-hez csatolva is elfogad szkennelt vagy digitalizált családi fényképeket. A csurgói Városi Könyvtár lehetőséget nyújt helyismereti vonatkozású videók feltöltésére – de csak a regisztrált felhasználóknak. A várapalotai városi könyvtár részletes űrlapot készített arra a célra, ha valaki szeretné felhívni a figyelmüket az interneten elérhető, de

a helyismereti portáljukon még nem szereplő oktatási, kulturális és tudományos, nonprofit célra szabadon felhasználható dokumentumra. Ugyanitt lehetőség van saját helyismereti vonatkozású dokumentumunk (legyen az akár könyv, tanulmány, szakdolgozat, fénykép, videó, DVD, meghívó, plakát stb.) felajánlására a portálon való közzétételre, illetve saját mű interneten való elérhetőségének megadására. Mivel apai ágon én is várpalotai volnék, innen üzenem Palotára, hogy körülnézek otthon a családi fotóalbumban.

Természetesen nem magamból indulok ki, amikor azt javaslom, hogy mivel létezhetnek tréfás kedvű feltöltők is, az utóbbi esetekben alkalmazni kell a hagyományos dokumentumoknál is elengedhetetlen forráskritikát – tehát szükség van a moderálásra. A web szabadságát egyensúlyba kell hozni a könyvtári adatbázisok ellenőrzött szervezettségével. Az online hozzáférés így biztosíthatja a helyismereti információk magas szintű, tudományos kutatásra is alkalmas minőségét.

A pályázatok ciklusairól

A szakirodalom szerint egy projekt életciklusa a következő szakaszokra osztható:

- Programozás
- Témaelhatárolás
- Kidolgozás
- Döntés és partnerség biztosítása
- Végrehajtás
- Értékelés
  - ◆ projektzárás,
  - ◆ visszacsatolás a célokhoz,
  - ◆ együttműködések értékelése,
  - ◆ eredmények hasznosítása,
  - ◆ folytatás.³²

A folytatásról most csak annyit, hogy a pályázó könyvtárnak csatolnia kellett fenntartója nyilatkozatát arról, hogy a támogatott beruházással létrehozott kapacitásokat, szolgáltatásokat a projekt befejezését követő ötödik év végéig fenntartja és üzemelteti. Fenntartásnak minősül egyebek között az interaktív honlap legalább kéthetente történő frissítése is. De bizonyára Önök ismernek még pályázati kereteken kívül is számos lehetőséget a helyismereti tevékenység különböző területein a megkezdett út folytatására.

„...ott vagyok honn...”

Céлом a TÁMOP-3.2.4 európai uniós pályázati fejlesztések helyismereti vonatkozásainak áttekintő bemutatása volt. Nem volt alkalmam szólni minden elkészült vagy most készülő helyi Wikiről, tudástárról, e-könyvtárról, portálról, közös katalógusról. A projektciklus előbb említett legutolsó szakaszáról – a folytatásról – sincs kompetenciám szólni. Remélem, hogy az évek folyamán lesz olyan konferencia, amikor erről is hallgathatnak beszámolót. Azt tudom mondani, hogy a pro-

jektzárások után kövessék a szakirodalom által javasoltakat: a kitűzött célokat tekintve értékeljék az együttműködéseket, hasznosítsák az eredményeket és folytassák!

Hiszen az Európai Unió által támogatott TÁMOP pályázati konstrukció kimondott célja a könyvtárak élethosszig tartó tanulást segítő szolgáltatásainak és adatbázisainak, dokumentum- és információszolgáltatási rendszerének – köztük a helyismereti vonatkozásúaknak is – fejlesztése és összehangolása. Ez európai uniós, nemzeti és lokális érdek. Mert ne feledjük, hogy az Önök által gyűjtött, moderált, metaadatokkal ellátva rögzített és interaktívan közvetített helyismereti információknak több aspektusa is létezik. Amikor Petőfi Sándor az Alföldről közölt információt, nem tájékoztatott arról, hogy területe az ország 56 százaléka, hogy legmagasabb tengerszint feletti magassága 183 méter, a legalacsonyabb pedig 75 méter és hasonlók. Csak annyit mondott, hogy „*Lenn az alföld tengersík vidékin, / Ott vagyok honn, ott az én világom.*”

A helyismereti könyvtárosoknak, bibliográfusoknak úgy gondolom, hogy ezt az „ott vagyok honn” levést, ezt az otthon-érzést kell az európai uniós pályázatok – köztük kiemelten a TÁMOP-3.2.4 kódjelű pályázatok – lehetőségeinek felhasználásával is megerősíteni, továbbfejleszteni.

Ehhez kívánok Önöknek további eredményes tevékenységet!

JEGYZETEK

- 1 Az Országos Bibliográfiai Munkaértekezlet. Gödöllő, 1961. szeptember 18–19. [Gépirat]. 267–268. p. Lelőhely: Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtár.
- 2 http://hu.wikipedia.org/wiki/A_számítógép_története [2011-07-03]
- 3 <http://www.nfu.hu/doc/466> [2011-06-24]
- 4 <http://emir.nfu.hu> [2011-06-24]
- 5 <http://emir.nfu.hu> [2011-06-24]
- 6 http://www.nfu.hu/kozlemeny_a_tamop_3_2_4_08_1_tam [2011-06-24]]
- 7 <https://listserv.niif.hu/pipermail/hksz-l/2008-September/000466.html> [2011-06-24]
- 8 <http://emir.nfu.hu> [2011-06-24]
- 9 Ládi László: Könyvtár 2.0. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2008. 2. sz. 16–29. p. <http://ki.oszk.hu/3k/category/17-efolyam/2008-2/> [2011-07-05]
- 10 http://epa.oszk.hu/00300/00315/00081/pdf/EPA00315_Kozgazdasz_Forum_2009_07_067-083.pdf [2011-06-24]
- 11 Bényei Miklós: A helyismereti együttműködés irányai. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2002. 6. sz. 27–34. p. – A kistérségi könyvtárak helyismereti gyűjteményeinek jövőjéről nagyon megszívlelendő gondolatokat olvashatók a 3K-ban: Fuchszné Benák Katalin: Helyismereti tevékenység a kistéleplülések könyvtáraiban. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2009. 7. sz. 20–27. p.
- 12 <http://konyvtar.ksh.hu/> [2011-06-28]
- 13 <http://opac.oik.hu> [2011-06-28]
- 14 http://www.fszek.hu/konyvtaraink/kozponti_konyvtar/budapest_gyujtemeny [2011-06-28]
- 15 Utóbb bebizonyosodott, hogy az illusztráció valóban az Erdélyi Mór által készített fotó.
- 16 http://helyismeret.ekmk.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=83

- 17 <http://tudastar.dfmk.hu/z39.50> [2011_07-05]
- 18 <http://www.3konyvtar.hu/> [2011-06-28]
- 19 <http://www.dfmk.hu/?vakbarat=1> [2011-06-28]
- 20 <http://www.aba.hu/?module=news&action=getfile&fid=166617> [2011-06-25]
- 21 http://balaton.cn/krudy/?fopage=helyismereti_portal [2011-07-05]
- 22 <http://info.csurgo.hu/> [2011-06-28]
- 23 <http://konyvtar.nagyhalasz.hu/kozerdeku> [2011-06-28]
- 24 <http://blog.konyvtar.hu/k2/> [2011-06-28]
- 25 <http://krono.inaplo.hu/index.php/inter/inter-halozati-jelensegek/586-konyvtar-20> [2011-07-05]
- 26 <http://www.mezohegyesamk-konyvtar.hu/contact.php> [2011-06-26]
- 27 http://balaton.cn/krudy/?fopage=varosi_konyvtar&page=content&content_id=16 [2011-07-05]
- 28 <http://blog.justhvk.hu> [2011-06-26]
- 29 <http://www.brody.iif.hu/> [2011-06-26]
- 30 <http://bekeswiki.bmk.hu/index.php/Kezd%C5%91lap> [2011-06-27]
- 31 <http://www.dbvk.hu/> [2011-06-28]
- 32 http://penz-ugyek.shp.hu/hpc/web.php?a=penz-ugyek&o=projektterv_kidolgozasa_rNz9 [2011-06-24]